СВОБОДА
LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“

Рôкъ V. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 15-го Липня 1897. | Число 29.

Календарь.

Липень.

15	Ч.	Якинта, Анатолія
16	П.	Андрея критс., Марты
17	С.	Атанасія атонс.
18	Н.	5. ПО СОШ. Сисоа, Лукін
19	П.	Томы преп., Акакія
20	В.	Прокопія вмуч.
21	С.	Панкратія, Теодора еп.

Змѣстъ.

УВАГА.

Хотячі приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. John Ardan
225 Warren st.
JERSEY CITY, N. J.

СПРАВЫ „СОЮЗА“.

Справоздане касове „Союза“ за мѣсяць Юній 1897 р.

Olyphant, Pa. Братство св. І. Крестителя	$77.00
McAdoo, Pa. Братство св. Володимира	64.50
Pittsburg, Pa. Браство св. О. Николая	56.25
Pittsburg, Pa. Членъ:	
Котанчикъ Олекса	2.25
Jersey City, N. J. Члены	42.75
Mt. Carmel, Pa. Братство св. Петра и Павла	15.50
Mt. Carmel, Pa. Братство св. Димитрія	22.00
Членъ Иванъ Сова зъ Mt. Carmel, Pa.	1.50
Ansonia, Conn. Братство св. Петра и Павла	24.00
Mayfield, Pa. Братство св. Кирила и Метод.	13.00
Mayfield, Pa. Члены:	
Ник. Смій	1.50
Алексей Шлянта	5.00
Василь Соха	1.00
N. Tonawanda, N.Y. Члены	16.00
St. Clair, Pa. Братство Пресв. Богородицѣ	14.00
St. Louis, Mo. Братство св. Михаила	10.00
Simpson, Pa. За май	9.50
„ „ За юній	9.50
Edwardsdale, Pa. Члены;	
Скрипъ Матвѣй	4.00
Барна Петро	1.00
Сасъ Микола	4.00
Waterbury, Conn. Члены	5.75
Obd Forge, Pa. Члены:	
Сернякъ Павло	2.50
Телехъ Семанъ	2.50
Centralia, Pa. Члены:	
Капицка Таціянна	1.50
Демянъ Федоръ	1.50
Карлякъ Василь	50
Решетаръ Петро	1.00
Cohoes, N. Y. Братство св. Петра и Павла	4.50
Shenandoah, Pa. Члены:	
Мизѣкъ Василь	1.00
другі члены	3.00
Lansford, Pa. Членъ:	
Скарлошь Кирилъ	25
Разомъ . . .	$418.25

Зъ топ сумы принадае на фондъ желѣзный **$73.70**, въ виду чого цѣлый фондъ желѣзный представляе теперь суму **$1165.69**.

Готôвка въ касѣ **$1923.62**.

Юрій Хилякъ — **Ив. Арданъ**
касіеръ. секретарь.

КВИТЪ

на пятьсотъ долярôвъ ($500.00), котрі мы низше пôдписані спрадкоємцѣ по бл. п. Андрѣю Євусякъ яко посмертну запомогу по нѣмъ изъ „Р. Н. Союза“ посредствомъ Всч. о. Ѳ. Обушкевича мѣстц. душпастыря, готôвкою получили, отсимъ квитуємо.

Олифантъ, Па. дня 1. юлія 1897.

† **Анна Євусякъ**
пôдп. О. Обушкевичъ.
Юрко Євусякъ,
Грицъ Євусякъ.

Свѣдки:
Юрій Хилякъ,
Григорій Фекула.

КВИТЪ

на двѣста пятдесять долярôвъ (250.00), котрі низше пôдписаный членъ „Руско-Народного Союза“ яко запомогу посмертну по бл. п. Маріи, его женѣ точно готôвкою получивъ.

Олифантъ, Па. дня 1. юлія 1897.

Іосифъ Осенякъ
членъ „Р. Н. Союза“.

Свѣдки:
О. Ѳ. Обушкевичъ,
Д. Пырчь.

— Хто виненъ за Календарь „Союза“ най всей часъ вôдошле грошѣ на руки секретаря „Союза“ о. Ив. Ардана. Якъ хто схоче купити еще Календарь може достати за 25 цнт. у мене. Адреса така:

Rev. John Ardan
225 Warren Str.
JERSEY CITY, N. J.

LOOK OUT!

Нове право для несітізенôвъ.

Що разъ то тяжшi часы приходять для робôтника ту въ Америцѣ. „Золотi“, добрi часы, обѣцюванi за выбôръ McKinley-а, скôнчили ся на обѣцянкахъ, та на заведеныхъ надѣяхъ. — Внетъ рôкъ буде якъ McKinley-а выбрано на президента, а часы не лишень не поправили ся, але противно погôршають ся зъ кождымъ майже днемъ. Не будемо входити ту въ тое чія ту вина въ тôмъ, чи партіи републиканской, котра держить теперь керму правительства, чи партіи демократичной, котра рые пôдъ партіею републиканскою, бо якъ одна такъ и друга сидить въ кишени капиталістôвъ и добра для робôтника не принесе, але ходить ту о тое, що вже теперь въ вôльнôй Америцѣ права особисті робôтника що разъ то бôльше починають бути обмежувані. — Не ходить намъ ту такожь о що-разъ бôльше зменшане платнѣ робôтника черезъ пажерливыхъ компаністôвъ, бо ту дѣлають одиницѣ въ рукахъ котрыхъ великі маєтки, (якимъ способомъ зôбрані, чортъ его знає, роблять робôтника бѣлымъ невôльникомъ за-для хлѣба насущного), але розходить ся ту о тое, якимъ чиномъ въ вôльнôй Америцѣ устанавляють ся права „вôтцями вôтчины“ — patres patriae — и бувають затверджувані черезъ найвысшi власти.

Маємо ту на гадцѣ нове право выдане для стейту Pennsylvania, внесене до сенату черезъ посла Campbell, приняте сенатомъ а затверджене губернаторомъ Hastings-омъ. Право тое постановляе, що кождый замешкалый въ стейтѣ Pennsylvania, если не есть сітізенъ, т. е. обыватель американскій (не мае другихъ паперôвъ) мусить платити податокъ 3 центы денно. — Право се ухвалене въ юнію с. р., войшло въ жите вôдъ 1. юлія с. р. Дѣйсно дике є се право, а тымъ бôльше дивне, бо спротивляє ся конституціи американской. Мало бы тое право еще яку таку пôдставу, если бы причиною выданя его було перелюднене Американскихъ стейтôвъ, але тутейші просторы великі якъ цѣла майже Европа, а замешкалі заледве 70 міліонами мешканцѣвъ, цѣлкомъ противорѣчить выданю повысше наведеного права.

Чія однакъ въ тôмъ вина? Вдармо ся въ груди та скажѣмъ: Наша! Славянъ! Мы Славяне, т. е. Русины. Поляки, Словаки, Чехи и другі творимо майже одну четверту часть всѣхъ мешканцѣвъ въ стейтѣ Pennsylvania. — Повысше право выдано головно противъ Славянъ, бо нашi народы не мають анѣ одного свого заступника въ леґіслятурѣ, котрый бы мôгъ выступити противъ такъ дикого права, звереного противъ своихъ соплеменникôвъ.

Та котра-жь зъ тыхъ народностей могла до того допровадити, щобы мала въ якихъ урядахъ свого, а тымъ и всѣхъ Славянъ заступника? Чехи? Они що правда перші ту прійшли зъ Славянъ, однакъ они майже — зъ малымъ выняткомъ — зъамериканизовали ся! Поляки? Та они вôдъ коли прійшли до Америки будують Польщу и въ старôмъ и въ новомъ свѣтѣ, а въ додатку теперь сварять ся надъ независимыми костелами. Словаки? Они розбивають ся надъ тымъ, котра лѣпша организація чи „narodna“, чи „koscelna Jednota“. Русины? Но, то ті вже славні ту зъ того, (на пр. процесъ въ Wilkes-Barre), що все и всюда сварять ся надъ тымъ, котрый Господа Бога за ногу тримає и Богъ лѣпше его любить, чи уніятъ, чи православный. — О другихъ Славянахъ нема що и вспоминати, бо ихъ за мале число, щобы могли самі сподѣяти якій натискъ въ праводавствѣ, и такъ всѣ сварять ся межи собою о дурницѣ а чужі люде выкористовують ихъ та и дусять.

Що-жь намъ робити?

Повыжь наведене право выдане въ стейтѣ Pennsylvania, повинно вже разъ отворити очи Славянамъ, злучити ихъ разомъ и старати ся достати до всѣхъ урядôвъ, де то можливе — втискати своихъ людей. Но заки до того дôйде, треба для нашихъ людей забезпечити ся по можности бодай противъ того лиха, котре нанесла нова устава. Забеспекою противъ того права, є набуте права горожаньства (взяти другі паперы).

Якъ еще чотыри роки тому назадъ, було дуже легко достати американскі паперы, бо майже по кортахъ намавляли и просили, щобы паперы брати, такъ теперь дуже тяжко добрати ся до тыхъ паперôвъ. Давнѣйше прійшовъ чоловяга до корту зъ двома свѣдками-сітізенами, та заразъ доставъ паперы, а днесь жадають вôдъ тебе, щобы ты знавъ цѣлу конституцію американску, та и говорити по анґлійски. А чи втнешь ты брате тое? — Правда, „Свобода“ вôдъ пять лѣтъ накликувала до зôбраня паперôвъ, обясняла що то значать такі паперы, що можешь зъ ними и до старого краю вертати, а никто тобѣ слова за тоє не скаже, бо за паперы анѣ тя до кримѣналу не возьмуть, анѣ маєтку не заберуть, анѣ тя зъ хлопа не здеґрадують; та щожь зъ того! голосъ „Свободы“ бувъ по бôльшôй части голосомъ „вопіючого въ пустыни“.

Хто може теперь ще достати Амер. паперы?

Щобы хотяй теперь, котрый хоче достати паперы мавъ яке таке улекшене, подаемо ту слѣдуючі порады:

1) Американскі перші паперы може достати заразъ безъ жадныхъ трудностей кождый ту прибувшій зъ старого краю. Паперы ті можна достати або въ кортѣ, або если збере ся бôльше такихъ, котрі хотять ті паперы выняти, могуть зробити межи собою складку для протонотаря, котрый выдає перші паперы, а вôнъ за угоджену суму приѣде до тои мѣсцевости и выдасть тамъ перші паперы. — Такъ зроблено въ Шамокінъ, Па. — Такса за перші паперы выносить $1.00.

2) Щобы другі паперы достати, а тымъ самымъ стати ся сітізеномъ, то треба насампередъ мати перші паперы, прожити ту безперервно пять лѣтъ, и доперва по пятьохъ рокахъ можна зôстати сітізеномъ. Если-жь хто мешкає въ Америцѣ кôлька рокôвъ то якъ выйме перші паперы, то другі паперы може достати по двохъ рокахъ. Щобъ другі паперы выняти, треба вже самому зъ двома свѣдками сітізенами, знаными judge (джоджь-судія) прійти до корту и ту по зложеню испыту (екзамину) зъ конституціи американской — если джоджь того испыту вымагає — а по зложеню жаданои присяги, выдає джоджь другі паперы, а беручій тіи стає ся американскимъ горожаниномъ.

3) Если котрый прійшовъ ту зъ старого краю, а не мавъ еще 17 рокôвъ, а теперь вже минуло ему 21 лѣтъ, може достати вôдразу другі паперы и статись вôдразу американскимъ горожаниномъ. 21 лѣтъ мусить мати длятого, бо того вымагає конституція американска, бо 21 лѣтный чоловѣкъ набуває всѣ права горожанскі, а особливо право голосованя, котре є найважнѣйше въ Америцѣ. — Если протое хотять такі достати другі паперы,

(Продовжене на другôй сторонѣ.)

ЧИСТА РАСА.

— НАПИСАВЪ —

Д-ръ Иванъ Франко.

(Конець).

Яношь пôдчасъ того выливу паньскихъ слôвъ стоявъ мовь стовпъ коло дверей купе и не зводивъ очей зъ устъ пана З. Очевидно було, що слôвъ его говореныхъ по нѣмецки вôнъ не розумѣвъ анѣ въ зубъ, а тôлько якимсь механічнымъ способомъ копѣювавъ на своимъ лици кождый выразъ — чи то смѣхъ, здивоване чи поважный настрôй, якій бачивъ на лици свого пана. И все те чинило ся у него такъ природно, такъ само собою, що неможливо було й подумати про якусь комедію.

— То панъ Яношь не вмѣє по нѣмецки? — запытавъ комивояжеръ звереный на пôвъ до Яноша, а на пôвъ до пана З. Яношь навѣть не зирнувъ на него и не зводивъ ока зô свого пана.

— Анѣ словечка не вмѣє! — промовивъ панъ З. — Та куды йому! Вырôсъ на пустахъ пасучи конѣ! Ще передъ двома роками бувъ, можна сказати, дикунъ, дитя природы, а нынѣ въ жаднôмъ салонѣ не повстыдає ся, пѣснѣ складає, на ґітарѣ грає. Пане, то феноменальный чоловѣкъ! А вѣрный менѣ — ну, самі бачите, душею прочувъ мôй приѣздъ. Нѣ, тôлько мадярска нація плодить такихъ людей, а маючи такихъ людей вона може надѣяти ся великои будущины!

Мы були въ Саторалія-Уйгелі. Поѣздъ зупинивъ ся. Панъ З. попрощавши ся зъ нами побѣгъ купувати білеты для дальшои дороги; Лайошъ еще разъ стиснувши мою руку поспѣшивъ за батькомъ; Яношь лишивъ ся на хвилю, забираючи своими величезными руками ихъ пакунки. Коли его паны выйшли зъ вагону, вôнъ усмѣхнувъ ся своимъ широкимъ, людоѣдскимъ усмѣхомъ и звôльна цѣдячи слово по слову, зъ мадярскимъ выговоромъ сказавъ:

— Guter Herr! Majnt, Janos versteht nix dajtsch, und Janos versteht Olles. Gute Nocht, Herren!

Мене щось мовь у серце шпигнуло вôдъ тыхъ слôвъ, морозъ пробѣгъ по за спиною. Самъ не знаю, якъ и по що я схопивъ ся, щобъ бѣгти за паномъ З. и остерегти его. Та вже на плятформѣ вагону я роздумавъ. Передъ чимъ буду его остерѣгати? Що ему скажу? Що его Яношь розумѣє по нѣмецки? Ну, и що зъ того? Хиба се грѣхъ або встыдъ? Я не йшовъ на дворець и поѣздъ нашь швидко рушивъ зъ мѣсця. На другій день рано я вже бувъ у Львовѣ.

Я не належу до пильныхъ читачѣвъ „Pester Lloyd“а, одинокои угорскои газеты, яку частѣйше можна побачити у Львовѣ, та часомъ беру ея до рукъ. Такъ було и въ кôлька день по моимъ приѣздѣ. Въ наголовку однои статѣ я побачивъ назву зовсѣмъ тожну зъ назвою моего знайомого зъ поѣзду, котрого я назвавъ паномъ З. Я зирнувъ ще разъ и остовпѣвъ и въ тôмъ остовпѣню, не сѣдаючи, прочитавъ усю статю. Се бувъ детальный описъ страшнои подѣѣ. Пана З. и его сына замордовано. Тѣла ихъ найшли страшно покалѣчені. Обставина, що завѣреный паньскій лакей Яношь день передъ тымъ зъ вôзникомъ и конюхомъ выѣхали були насупротивъ пана, котрый зъ сыномъ–ученикомъ мавъ приѣхати зъ Будапешту и що ті три слуги разомъ зъ бричкою пропали безъ вѣсти, вôдъ разу напровадила на слѣдъ убійцѣвъ. Перешукано паньскій дворъ и показало ся, що грошѣ, цѣнні паперѣ, срѣбні и золоті рѣчи, навѣть рôжні документы — все забрано, все пропало. И рабунокъ и вбійство сповнені були незвычайно зручно. Нема сумнѣву, що лакей Яношь бувъ переbраныиъ ватажкомъ розбôйницкои шайки и пôшовъ на службу до пана З. навмысне въ тôй цѣли, щобы зъ часомъ загарбати его маєтокъ. Вôзникъ и конюхъ, недавно приняті до службы, такъ само якъ и Яношь — невѣдомого походженя. Помимо старанныхъ пошукувань не вдало ся властямъ натрафити на слѣдъ злочинцѣвъ. Тôлько въ Ниредгазѣ вôднайдено бричку и конѣ пана З.

Нема то якъ чиста мадярска раса!

АМЕРИКАНЦѢ.

НАПИСАВЪ

Стефанъ Хлопôвъ.

АМЕРИКАНКИ. — ПРИЧАСТІЄ АЙРИШÔВЪ.

Бодай тыхъ Американцѣвъ качка копнула! Чимъ бôльше имъ приглядати ся, тымъ они чуднѣйші чоловѣкови выдають ся. Та дежь хто таке въ свѣтѣ видавъ або чувавъ, щобы чоловѣкъ уникавъ денного свѣтла? Навпаки. Кождый, хто хоть трохи познакомленый зъ найпростѣйшими засадами гиґієны, знає о тôмъ добре, що сидѣти въ темнôмъ покою, а опôсля выйти на божій свѣтъ очи ослабляють ся — чоловѣкъ слѣпне. Такъ, кождый чоловѣкъ се знає и пôсля того жіє, а Американецъ нѣ, вôнъ наперекôръ усѣмъ засадамъ гиґієны, позаслонює всѣ вôкна паперовыми прислонами и сидить мовь мышь у норѣ. Боить ся свѣтла Божого чи яка мара зъ него. Та нѣ, не всѣ вôкна поприслонювані, бо черезъ одно зъ нихъ вдирають ся капочку сонячні лучѣ. Мужь Американецъ выйшовъ на роботу роздобути грошикôвъ на хлѣбъ, а Американка сѣдає собѣ въ колисанцѣ бѣля вôкна, пôдтягає одробину прислоны и гойдаючись въ крѣслѣ, кукає тымъ маленькимъ рубчикомъ вôкна на прохожихъ людей. Гадавъ бы собѣ може хто, що она зъ роботою при вôкнѣ — нѣ, она собѣ лишь такъ дивить ся — а щобъ марно часу не терятн, гризе пенсинову гуму.

Де-хто зъ старокраєвыхъ, перечитавши про безроботє Американокъ, подумає собѣ: ото-жь бы я давъ своѣй жѣнцѣ, якъ она бы менѣ въ хатѣ дармувала! О, ту братку, бабы пôдъ тымъ взглядомъ безпечні. Ту вже ихъ горою. Говори бабѣ, що хочешь и якъ хочешь, лишь не доторкай ся бѣды. А то якъ вдаришь разъ, то въ те-жь саме мѣсце цѣлуй десять разôвъ и на вколѣшкахъ перепрашай, бо баба, якъ донесе скваєрови — не ночувати тобѣ въ хатѣ. Запроторять въ Иванову хату па покуту. Такъ, такъ, ту въ Америцѣ бабске право — ихъ горою а ты чоловѣченьку уха по собѣ и сиди спокôйно.

Але де-хто зъ сердитыхъ читателѣвъ а радше читательокъ якъ перечитає оту мою мазани-

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at Mt. CARMEL, PA. of each week by the „SVOBODA" Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda"
PRINTING OFFICE
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рочна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA"
PRINTING OFFICE
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa, as second class mail matter.

(Продовжене зô стороны першои)

нехай беруть зъ собою двохъ сітізенôвъ знаныхъ джоджови, и идуть до корту. Испыту зъ знаня конституціи и вôдъ нихъ вымагае ся.

Понеже навчити ся цѣлу конституцію въ англійскôмъ языку нашому чоловязѣ майже не можливе, проте подаемо слѣдуючу пораду: Нехай збере ся на однôмъ плейсѣ кôлька або кôлькапайцять людей, тй що хотять паперы выняти, нехай наймуть собѣ лоера, а той вечерями буде ихъ учити найголовнѣйшй параграфы зъ конституціи, котрй судія (джоджъ) при испытѣ вымагае, и той лоеръ разомъ зъ ними пôде до корту и улегчить имъ дôстане паперôвъ. Такій лоеръ за свôй трудъ не буде дуже вымагати, коли ся збере кôлькапайцять людей и дадуть по $1, то лоеръ за тое все зробить.

Если бы для кого не було можливе наяти лоера, або самому научити ся конституціи, то понизше подае ся найголовнѣйшй пытаня, котрй джоджъ звыкъ давати, и вôдповѣди на тіи. Маешь ихъ по англійски и по руски и научи ся добре на память, щобысь мôгъ пару слôвъ вôдповѣсти, если бы тя пытано.

На конець накликуемо всѣхъ нашихъ людей, щобы якъ найскорше выберали паперы. Часы, якъ вспôмнулисьмо погôршають ся. Вже въ цѣлôй Америцѣ не приймуть робôтника до рядовыхъ робôтъ, если не есть сітізеномъ. Въ минувшихъ мѣсяцяхъ повыганяно всѣхъ робôтникôвъ несітізенôвъ зъ роботы на колеяхъ, а въ коротцѣ прійде, що повыганяють и всѣхъ робôтникôвъ несітізенôвъ зъ майнôвъ, где майже всѣ нашй люде роблять; а въ той часъ що зробишь? — Протое кличемо: „Look out"! Уважай! Запобѣгни нещастю напередъ, щобысь не плакавъ, якъ буде запôзно...

НАУЧѢТЬ СЯ ТОЕ НА ПАМЯТЬ!

Questions and answers for appli cants for naturalization.

1. Q. — What country do you live in?
A. — United States of America.
2. Q. — What form of Government has the United States of America?
A. — It is a Republic.
3. Q.— What is a Republic?
A.— A country in which the Sovereign power is exercised by representatives elected by the people.
4. Q. — What is a Kingdom or an Empire?
A. — It is a Country governed by a King or an Emperor or by his officials, appointed by such King or Emperor without the people's consent or advice.
5. Q. — What is a Constitution?
A. — The principles or fundamental Laws which governs a State or other organized body of men.
6. Q.— How many branches are there in the Government?
A. — Three. Legislative, Executive and Judicial.
7. Q. — In whom is lodged the Executive branch of the Government?
A. — In the President.
8. Q. — Who is President of the United States?
A. — William McKinley.
9. Q.—What constitutes the Legislative branch of the Government?
A.—The Senate and House of Representatives.
10. Q. — How are United States Senators Elected?
A. — By the Legislatures of the several States.
11. Q. — For how long are United States Senators elected?
A.—For a term of six years.
12. Q.—How many Senators are elected from each State to the United States Senate?
A. — Two.
13. Q.— How many Senators are there in the United States Senate?
A.— Ninety.
14. Q.— How are members of the House of Representatives, or members of Congress elected?
A. — By the people. and but one is elected from each Congressional district.
15. Q.—For how long a term are Congressmen elected?
A. — Two years.
16. Q. — How are United States Judges appointed?
A. — By the President, with the advice and consent of the Senate.
17. Q.—For what period of time are the United States judges appointed?
A. — For life, or during good behavior.
18. Q. — How many States are there in the United States?
A. — Forty five.
19. Q.— What State do you live in?
A. — Pennsylvania.
20. Q.—Who is the Governor of Pennsylvania?
A. — Daniel H. Hastings.
21. Q.—What County do you live in?
A. — Northumberland.
22. Q. — What Borough or Township do you live in?
A.—
23. Q.—What is the duty of a citizen of the United States?
A.—To obey the Laws of the Country, and by intelligent and honest vote to improve the Laws and government thereof. To assist in preserving the peace and good order of the community and to assist the officers of the law when called upon.
24. Q. — What is your duty as a voter?
A. — To vote for the best man for public offices; to condemn the use of money or bribery at elections.

Пытаня, на котрй кождый, жадаючій горожаньскихъ (сітізеньскихъ) паперôвъ повиненъ вôдповѣсти.

1. Пытане: Въ якôмъ мешкаемо краю?
Вôдповѣдь: Въ Сполученыхъ Державахъ Америки.
2. Пыт.: Яку форму ряду мають Спол. Державы?
Вôдп.: Сполученй Державы суть републикою.
3. Пыт.: Що то есть република?
Вôдп.: Република се такій край, котрымъ правлять люде выбранй на тое черезъ цѣлый народъ.
4. Пыт.: Що то суть королѣвства або цѣсарства?
Вôдп.: Суть то такй краѣ, котрыми цѣле жите править король або цѣсарь и ними установленй урядники а де народъ не може собѣ самъ выбирати урядникôвъ.
5. Пыт.: Що то есть конституція?
В.: Суть то найголовнѣйшй и основнй уставы и права, пôсля котрыхъ вôльный край править самъ собою.
6. Пыт.: Зъ кôлькохъ выдѣлôвъ складае ся нашь рядъ?
Вôдп.: Зъ трохъ: зъ праводавчого, выконавчого и судôвничого.
7. Пыт.: Кому повѣрена выконавча власть въ Спол. Державахъ?
Вôдп.: Президентови.
8. Пыт.: Хто есть теперь президентомъ Сп. Державъ?
Вôдп.: WILLAM MCKINLEY.
9. Пыт.: Зъ чого складае ся праводавча часть ряду?
Вôдп.: Зъ сенату и зъ избы репрезентантôвъ.
10. Пыт.: Хто выбирае сенаторôвъ?
В.: Легіслятура (праводавчй избы) рôжныхъ штейтôвъ.
11. Пыт.: На якъ довго?
Вôдп.: Сенаторôвъ выбирають на 6 рокôвъ.
12. П.: Кôлько сенаторôвъ выбирае кождый штейтъ?
Вôдп.: Двохъ сенаторôвъ.
13. Пыт.: Кôлько есть сенаторôвъ въ сенатѣ Сполученыхъ Державъ?
Вôдп.: Есть ихъ 90.
14. Пыт.: Въ якій спосôбъ выбирае ся репрезентантôвъ избы и членôвъ конгресу?
Вôд.: Выбирае ихъ впрость цѣлый народъ и то по одному зъ кождого конгресового дістрикту.
15. Пыт.: На якъ довго?
В.: На два роки.
16. П.: Хто и якъ настанавляе высшихъ судіѣвъ?
В.: Президентъ за вѣдомостію и призволомъ сенату.
17. П.: Якъ довго тревае урядъ такихъ судіѣвъ?
В.: До кôнця житя, если выповняють совѣстно свои обовязки.
18. П.: Кôлько есть штейтôвъ або окремыхъ краѣвъ въ Спол. Державахъ?
В.: Есть ихъ 45.
19. П.: Въ якôмъ мы штейтѣ мешкаемо?
В.: Въ Пенсильвеніи.
20. П.: Хто теперь есть губернаторомъ Пенсильвеніи?
В.: DANIEL H. HASTINGS.
21. П.: Въ якôмъ повѣтѣ (county) мешкаемо?
В.: Въ повѣтѣ Northumberland.
22. П.: Въ якôмъ мѣстѣ або громадѣ мешкаете?
23. П.: Якй суть обовязки горожанина (сітізена) Спол. Державъ?
В.: Горожанинъ (сітізенъ) Сполуч. Державъ повиненъ держати ся права того краю, а черезъ розумне и честне голосоване старати ся, щобы були установленй добрй права, помагати въ удержаню публичного спокою а на случай потребы помагати урядникамъ, если зайде того потреба.
24. П.: Якй суть повинности голосуючого?
В.: Выборець повиненъ выбирати на уряды тôлько честныхъ и здатныхъ людей и мае все ганити, осуджати и поборювати перекупства т. е. куповане голосôвъ пôдчасъ выборôвъ.

Yonkers, N. Y., July 7. 1897.

НЕ ТУДА СТЕЖКА ВЪ ГОРОХЪ!

Нашому, вѣками пригнетеному народови, навязалось тôлько рôжнои масти опѣкунôвъ — якъ звѣздъ на небѣ. Однй въ старôмъ краю, польска шляхта, морочать мужикови голову такъ довгй сотки лѣтъ, а другй подôбнй имъ появились и тутъ въ свобôднôй Америцѣ.... Тымъ послѣднымъ не ходить о народну просвѣту, анѣ о нѣщо подôбного, лишь о свою власну кешеню. Тй то не тôлько, щобы дати спосôбнôсть людямъ до науки, щобы стояти предметомъ свѣтила для народа, но они мовь тая чорна хмара, котра затемняе свѣтло сонця — затемняють очи тому народови, котрый вже самъ прійшовъ тутъ въ Америцѣ до переконаня, що ему не бути темною и нѣмою скотиною, котрôй лишь кормъ и напôй потребнй, що ему конче потреба чогось учити ся, треба читати рускй газеты и книжочки, щобы зрôвнатись зъ цивілізоваными Американьцями. Такъ есть! Американьцѣ читають дуже газеты и рôжнй книжки, но еще нѣколи не чути було, щобы котрый ихъ священникъ заказовавъ имъ читати, а въ насъ на жаль вже и тое водить ся въ свобôднôй Америцѣ.

Нашь отецъ духовный прійшовъ до такъ грубого переконаня, що въ недѣлю дня 27. юнія на проповѣди въ церкви заказовавъ пôдъ карою пекла читати газеты або якй свѣтскй книжочки. Вôнъ сказавъ, що газеты анѣ подôбнй книжочки не выдають ся для добра народу, а лишь для власного бізнесу. Мѣжь прочими газетами згадавъ о. проп. и о „Свободѣ", а критиковавъ си въ той спосôбъ, що она мае одну глупу цѣль воздвигати народность, а тымъ своимъ поступованемъ рôжнить людей одныхъ вôдъ другихъ. На кôнци еще додавъ, що якъ той читатель, такъ и редакторъ такои газеты пôйдуть просто въ пекло. — Добре отче духовный, а где-жь пôйдуть знову тй, що взагалѣ не читають газетъ анѣ книжочокъ? Що ихъ забавкою въ свобôдный часъ вôдъ роботы есть ити въ сальонъ и грати кульки, пропити тяжко запрацюваный центъ, запити розумъ, до крови побити ся, а потôмъ волочитись по судахъ на смѣхъ людскій и зневагу? Чи се не гôршій грѣхъ? Вы о тыхъ забули? Где пôйдуть знову тй, що въ пôстъ идуть на музыку и тамъ въ темрявѣ вôддають ся въ руки діявола? Вы о тыхъ не знаете? Сли вы добрый пастырь и добро загробове овечокъ вашихъ вамъ на сердцю лежить, то чому-жь вы не стараетесь знести тй музыки, котрй що суботы по сальонахъ вôдбувають ся? Чому-жь вы по можности не заложите катехизацію, щобы бодай въ суботу въ вечеръ молодѣжь сходилась, вмѣсто до сальону на музыку? О читальни вже и не говорю!

Тяжко и дуже тяжко приходить ся менѣ тое описувати и подôбнымъ хвалити ся — но дармо! По другихъ мѣсцевостяхъ где священники нашй трудять ся около просвѣты народнои, чути, що нашь народъ двигае ся, починае о собѣ думати — а у насъ? Тй що мали бы стояти на чолѣ просвѣты, сыплють громы пекольнй зъ казальницѣ на тую малу горстку людей, що но троха беруть ся до науки.

С. Сосенко.

ну, певно собѣ погадае: отъ, мусѣвъ колись вôдъ дѣвчины хопити гарбуза, тай таке на той рôдъ выгадуе. Нѣ, дѣвчата, того грѣха въ мене не було — велике кажу слово — та я и на мужчинъ зведу бесѣду. Розкажу про Айришôвъ (Ирляндцѣвъ), що то зъ пôдъ великого гнету приплели ся великою силою въ Америку збытковати ся надъ другими народностями.

Айришôвъ ненавидять скрôзь. Що злото въ Америцѣ стане ся, всьо на нихъ звалюють. Чи завинили чи нѣ — байдуже про те. Бо-жь то и цѣкавый народъ. А якій повздержный вôдъ напиткôвъ? Всѣ темперенсы, т. е. не пють всѣ въ сальонахъ, та за те въ хатѣ зтрубити ся можна до схочу. А побожнй ажь до фанатизму. Ось вамъ одинъ зразокъ айришскои побожности:

Кôлькохъ Айришôвъ приходить вечеромъ до нашого Русина сальоністы. Всѣ они скромнй, зъ похилеными головами, мовь ягнята лагôднй, поставали бѣля бары и розказали собѣ дати темперу.

— Овъ, а то що? — вôдозвавъ ся нашь чоловѣкъ — шлюбували чи що?

— Не можна, брате, — и завертаючи очима въ стелю у кождого выхопивъ ся легесенькій шепôтъ зôтхненя.

— Чому не можна, адже-жь до недавна пили у мене пиво.

Одинъ зъ нихъ приблизивъ ся до сальоністы и зъ якъ найпобожнѣйшою мѣною вôдповѣвъ урочисто, що всѣ они були на великоднôй сповѣди, а слѣдуючого дня идуть до причастія, то-жь передъ принятемъ самого Христа не годить ся мачати устъ жадными напитками.

Нашь чоловѣкъ чейже не безбожникъ — вмѣвъ пошанувати ихъ побожнôсть и не налягавъ а маючи якесь дѣло, выдаливъ ся до другои комнаты.

Айришѣ якъ побачили, що они лишь самй въ сальонѣ безъ газды — стали господарити якъ у себе дома. Глипнувши очима вокругъ себе вглянули за барою пуделка зъ остригами (ойстерсъ) и кождый чимъ хутше понапыхавъ кишенѣ тымъ добромъ. А коли увôйшовъ назадъ господарь, заставъ ихъ знову усѣхъ въ побожнôй смиреннôй поставѣ.

Якъ бы нѣчо не стало ся, приступае до нихъ и такожъ досить лагôдно пытае:

— То вы по сповѣди?

— А такъ — вôдповѣдають хоромъ Айришѣ.

— И завтра йдете всѣ до причастія?

— Такъ, певно, що такъ!

— И всѣ якъ одинъ приступите до причастія безъ грѣха?

Айришôвъ така повôльна нова сповѣдь вывела зъ терпеливости и они вже зъ обуренемъ вôдозвались:

— За щожь ты насъ знову уважаешь?

По тыхъ словахъ знову нашь Русинъ вышовъ зъ терпеливости и своею жилавою староквраевою крѣпкою рукою гримъ по лобѣ одного, другого: — А лотры то такъ вы сповѣдались?

Айришѣ переполоханй такою немилою несподѣванкою, ставляють ся до него, пытаючи за причину кары.

А Русинъ не пытае на ихъ говорене лишь гостить одного за другимъ.

Айришѣ видять, що бѣда и хоть ихъ було кôлькохъ, такъ проти заживного Русиниска нѣчо не вдѣють, стали кричати о помôчь.

На крикъ той вбѣгла сальонѣсты жѣнка и застала досить цѣкаву сцену: Двохъ Айришôвъ скулило ся въ кутику зъ попôдбиваными очима а двохъ ще на серединѣ моцувало ся зъ непріятелемъ, але и тымъ вже червона текла зъ носа.

Переражена жѣнка вхопила за руку мужа и хотячи его вôдвести вôдъ бійки пытае:

— А ты що знову доброго робишь?

— Якъ то — вôдказуе засапаный Русинъ — причащаю Айришôвъ. Лотры ходили до сповѣди, завтра мають йти до причастія а покрали менѣ ойстерсъ. Я все бачивъ дѣркою вôдъ дверей. Якъ бы не ты, то поубивавъ-бымъ негодяѣвъ.

Чоловѣкъ трохи прійшовъ до себе, а Айришѣ поставали собѣ въ кутику, засапанй, зô знаками побѣдженыхъ. Опôсля знову въ покôрнôй поставѣ приступили до господаря, а вытягаючи покраденый ойстерсъ, сказали завстыдженй:

— Чуешь, не памятай намъ того, мы знаемо що мы согрѣшили, та вже бôльше того не буде. Лишь просимо тебе, не говори о тôмъ нѣкому.

Така бесѣда Айришѣвъ а ще бôльше ихъ смѣшнй лиця розсмѣшили сальонѣсту и той отвираючи дверѣ сказавъ: — Ну, махай одинъ зъ другимъ! А не согрѣшай бôльше, щобъ тобѣ що гôршого не стало ся...

ВОВКИ.

— Чого жидку такъ збѣлѣвъ,
Що зъ тобою сталось?
— Ахъ, за мною черезъ ставъ
Ажь сто вовкôвъ гналось.
— Богъ зъ тобою, сто вовкôвъ!
То-бъ село почуло.
— Та воно такъ и не сто
А пятьдесять було.
— Тай пятьдесять диво въ насъ
Де-бъ ихъ тôльки взялось?
— Ну, Иванцю, нехай такъ,
Але десять гналось.
— Та и десять не було —
Знать одинъ усього!
— А якъ одинъ? Абы вовкъ,
Страшно и одного.
— А може то и не вовкъ?
— А що-жь то ходило
Таке сиве та мале,
А хвостикъ якъ шило?

Невинный Мошко.

— Куда Мошку такъ идешь?
— На вôйну выходжу.
— А чого-жь то пôзно такъ?
— Ще два-три положу.
— А якъ тебе часомъ хто
Схоче положити.
— А кому-жь я виненъ що?
За що-жь мене бити!

Ст. Руданьскій.

НОВИНКИ.

Майфѣльдъ. Па., дня 7. юлія 1897.

Екзаменъ и концертъ рускихъ школяреи.

Доношу, що дня 5. юлія вôдбувъ ся у нашôй рускôй школѣ въ Майфѣльдъ екзаменъ нашихъ рускихъ дѣточокъ, котрый повиненъ зôстати въ довгôй памяти майфѣльдскихъ Русинôвъ, бо то першій лучь свѣтла науки, що мае грѣти американьску Русь. Зъ причины, що о. Обушкевичь не могли прійти рано, бо мали въ Олифантѣ праздникъ св. Кирила и Методія, то екзаменъ вôдбувъ ся вечеромъ того дня по вечѣрни о год. 5. Народа зôбрало ся дуже богато, такъ що велика саля, де була школа, не могла всѣхъ помѣстити, длятого дѣти перенеслись на долину до великои салѣ. Екзаменъ розпочавъ ся пôдъ проводомъ о. Обушкевича молитвою „царю небесный" вôдтакъ екзаменовали о. Обушкевичь зъ учителемъ Гладикомъ дѣтей зъ катехизму, читаня, оповѣданя, рахунковъ, исторіи Руси, граматику и т. д. По скôнченю екзамену, котрый тревавъ бôльше якъ двѣ годины, забрали о. Обушкевичь слово до численно зôбравшихъ ся майфѣльдчанъ. Найперше подяковали давнѣйшому учителеви Терещукови и теперѣшному Гладикови за ихъ неутомиму працю около тыхъ малыхъ (показуючи на дѣти) корѣнцѣвъ, зъ котрыхъ мають вырости вѣрнй сыны матери Руси, вôдтакъ представили въ довгôй промовѣ зôбравшимъ ся, яку вартôсть мае наука, кажучи: „лишь наукою и просвѣщенемъ добють ся Русины свого права". Длятого намъ треба о то найбôльше дбати, щобы нашй дѣточки учили ся за молоду рускои мовы и письма, бо якъ мы до молодыхъ сердець защепимо любовь до всего, що наше руске, то они не дадуть ся перевести жаднôй силѣ — вконци заспѣвали були дѣти „многая лѣта" нашимъ комітетамъ за працю около школы и президенту, та подяковавши Богу молитвою „Отче нашь" розôйшли ся спокôйно до дому. — Вечеромъ о годинѣ 8-ôй вôдбувъ ся концертъ, пôдчасъ котрого малй дѣти продуковали ся декламаціями. Банда вôдограла кôлька рускихъ маршей, а хоръ спѣвавъ рускй народнй думки. — Якъ красно выпавъ той концертъ, най напише хтось иншій, бо я належу до банды, то може бы собѣ хто думавъ, що самъ хвалю ся, а хвалити самого себе, то не красна рѣчь.

А. Иванникъ.

Выгадлива скупôсть.

Одна богата а скупа американка побоювала ся недуги нирокъ, однако не хотѣла ити нѣ на клініку, нѣ до шпиталю убогихъ зô страху, щобы еи не пôзнали и не велѣли вôдтакъ платити. Довго зволѣкала, а коли въ кôнци непокоѣло еи здоровле чимъ разъ бôльше, удала ся до одного асекураційного товариства повѣдомляючи его, що хоче асекуровати ся на жите. Товариство прислало до неи на свôй коштъ двохъ лѣкарѣвъ, котрй совѣстно еи оглянули и орекли, що може асекуровати ся, бо ѣй нѣчого не хибуе. Тодѣ американка успокоена подякувала лѣкарямъ за трудъ, але заявила, що не буде вже асекуроватись, бо надумала ся инакше. Такъ безплатно довѣдала ся о станѣ свого здоровля.

Тогорôчный четвертый (пятый) джулай

Американске народне свято „четвертого джулая" въ памятку освободженя Спол. Державъ зъ пôдъ опѣки Англіи, перейшовъ того року менше гучно, якъ попередными роками. Давнѣйше бувало въ той памятный день въ кождôмъ мѣстѣ ажь роило ся вôдъ людей, котрй повыходили подивити ся на розличного рода парады, а бойсы то такъ вже выстрѣлювали ажь земля дуднѣла. Не було такого мѣсточка, де бы не було якогôсь смертельного выпадку, покалѣченя або пожару, а пороху выстрѣляли въ цѣлыхъ Спол. Державахъ на 6 міліон. дол. А того року, правда, що стрѣляли, але не такъ, тай парадъ не було такихъ величавыхъ. Свято тое перейшло спокôйно. Причина тому лежить въ лихихъ часахъ на роботу — не було за що веселити ся и стрѣляти.

Стрѣлянє у воздухъ.

Послѣдными часами була пôднесена гадка, що черезъ стрѣлянє порôхомъ у воздухъ можна розганяти дощевй и градовй хмары. Гадка тота мае своє оправдане, божь черезъ стрѣлянє выкликуе ся сильный напôръ згущеного воздуха, котрый пре собою верствы горѣшнй, а тымъ самымъ може роздробити повисаючй хмары. Въ Стиріи низшôй роблено пробы такого стрѣляня и они показали ся дуже пожиточными, бо справдѣ розгонювали градовй и дощевй хмары. Наслѣдкомъ того стирійска щаднича каса звернула ся зъ просьбою до міністерства рôльництва о выеднане ѣй кôлькохъ гарматъ давнѣйшого калібру въ цѣли дальшихъ пробъ. Міністерство рѣшило вызичити стирійскôй щадници чотыри бôльшй гарматы, пôдъ условемъ, що щадниця сама понесе кошты транспорту а на случай колибъ тотй гарматы були потрѣбнй на довше, закупить ихъ на свою власнôсть.

Похрещенй жиды зôстають и на дальше жидами.

Въ Англіи есть таке товариство, котрого цѣлею есть притягати жидôвъ на вѣру христіянску (англиканьску). Товариство тое розпоряджае великими грôшми и выдае на тоту цѣль рôчно пôвъ міліона. Англики знають дуже добре, що жидъ не схоче приняти хресту, если буде ся его переконувати лишь самыми словами, тому уживають міссіонерского средства — грошей. Мають они до дѣла зъ тыми жидами, котрыхъ повыганяли зъ Россіи. Однакъ въ Англіи не можна имъ такъ хитро мудро жити якъ то дѣе ся помѣжь рускими хлопами въ Галичинѣ и Угорщинѣ, тому богато зъ нихъ терпить нужду. Коли вже котрому надоѣстъ бѣда, зголошуе ся до хресту, бере вôдъ міссіонарôвъ означену суму 50—100 дол. и выѣзджае до Америки. Коли ту котрый зъ охрещеныхъ жидôвъ доробить ся трохи гроша, забувае на хрестъ, а стае назадъ жидомъ, ѣсть якъ и перше кушерне мясо и тримае ся науки тальмуда.

Бреши, та не перебрѣхуй!

Въ 19 ч. „Православного Америк. Вѣстника" поданй суть замѣтки о конвенціяхъ славяньскихъ товариствъ, а мѣжь ними и про „Р. Н. Союзъ". Мы не будемо вдаватися въ обширну полемику зъ авторомъ згаданыхъ замѣтокъ, скажемо лишь коротко: що авторъ згаданои статіи перебрѣхавъ ся здорово. — Бо чи-жь се не зъ пальця выссане, що нашь „Союзъ" ширить соціялізмъ и радикалізмъ зъ пôдкладомъ безрелѣгійности, а нашй священники притакують такôй просвѣтѣ, въ котрôй вôдкидае ся вѣру въ Бога? — Най кождый зъ нашихъ читателѣвъ самъ розмѣркуе, чи не перебрѣхали ся ту здорово пропагаторы православія, выгадуючи на нашу народну роботу таку нѣсенѣтницю? А ще „Прав. Ам. Вѣстникъ" дае науки нашимъ священникамъ, щобъ они „горко не поплатили ся" за таку просвѣту. — Ну нѣ, рускй священники нѣчимъ не поплатять ся, бо они не достають зъ синоду пенсіи, анѣ не мають на устахъ намордникôвъ, котрй-бъ имъ збороняли проповѣдати правду, хоть бы она Богъ знае кому була непріятною.

— Велика спека панує въ Ню Йорку, Чікаґо и Пітсбургу. Термометръ показуе до 110 степеней горяча. Кождый, кого лишь на те стати втѣкае по-за мѣсто, щобъ тамъ вôдпочити вôдъ цѣлорôчныхъ занятій, тай ухилити ся вôдъ убиваючои спеки. Найбѣднѣйшй робôтничй люде и бездомнй бурлаки. Тыхъ послѣдныхъ немало поумирало вôдъ соняшного удару.

„Вымѣна дѣтей" въ Даніи.

Въ скандинавскихъ краяхъ истнуе установа, котра звертае на себе увагу всѣхъ філянтропôвъ. — Пôдчасъ шкôльныхъ вакацій мешканцѣ сѣлъ посылають свои дѣти до мѣстъ, а знову мешканцѣ мѣстъ посылають свои на села, держава дозволяе безплатный перевôзъ дѣтей, а школы выправляють дѣтвору пôсля бажаня родинъ. Дѣти ѣздять самй, а колибъ яка дѣтина припадково заблукала ся, то нею займуть ся въ найблизшôй мѣсцевости. При приходѣ поѣзду (трену) селяне и селянки дожидають малыхъ пасажирôвъ и беруть ихъ до дому, пестять и годують неразъ лѣпше якъ въ мѣстѣ и дѣтвора вертае зъ вакацій до мѣста все очевидячки здоровша. Знову-же мѣщане, пріймаючи дѣти зъ сѣлъ, познакомляють ихъ зô всѣмъ, що въ мѣстѣ гôдне побаченя и пôзнаня, а по реставраціяхъ устроюють ся для сѣльскои дѣтворы навѣть забавки зъ танцями. Мѣсто Копенгаґа высылае щорôчно по-надъ 10 тысячь дѣтей на села и тôлько само пріймае въ гостину зъ сѣлъ. За введенемъ сеи установы робить ся теперь агітація въ Франція.

Справы робôтничй.

— Великій страйкъ майнерôвъ зъ захôдныхъ Стейтôвъ Pennsylvania, Ohio, Illinois, Indiana, W. Virginia, о котрôмъ була споминка въ попереднôмъ числѣ нашои газеты, збôльшаесь, що-разъ бôльше. Навѣть тй, котрй зъ початку вагались, прилучили ся до страйкуючихъ, щобъ разомъ бôльшою силою боротись о лѣпшій кавалокъ хлѣба. Въ околици Пітсбурскôй нема навѣть 2000 робôтниковъ, котрй остались при роботѣ, а зъ всѣхъ копаленъ надходять потѣшаючй вѣсти про застановлене роботы майнерами. Докладного числа страйкуючихъ не можна ще подати, бо оно що-разъ збôльшаесь, але можна на певно припускати, що 375,000 буде всѣхъ страйкуючихъ. Рахують на побѣду тымъ бôльше, що до помочи майнерамъ стали другй організаціи робôтничй, котрыхъ провôдники зъѣхались дня 9. юлія на нараду до Пітсбурга якъ бы чимъ скорше придбати грошей для пôдтриманя того великого страйку. Властителѣ копаленъ такожь тримають ся мѣжь собою добре. Въ копальняхъ, котрыхъ робôтники ще не рѣшились приступити до своихъ товаришѣвъ страйкуючихъ, робить ся на переверты, день и нôчь, щобъ мали подостаткомъ вугля на часъ страйку. Але то мало що поможе, бо вже дуже малый процентъ вуглярôвъ робить, а тй пре́цѣнь не будуть могли настарчити стôлько вугля, щобъ всѣ фабрики, машины були въ руху. Компаністы наняли собѣ богато детективôвъ, котрй мають добре позирати на водцѣвъ страйку и страйкуючихъ и арештовати кождого, хто бы якимъ чиномъ взбуджувавъ, пôдбурювавъ и нѣбы допускавъ ся незаконного поступованя. Отже самй хочуть выкликати неспокоѣ, щобъ вôдтакъ звалити цѣлу бѣду на робôтниковъ.

— Въ Cleveland, Ohio по фабрикахъ не робить ся нѣчь майже. Зъ такого великого портового мѣста люде геть втѣкають.

— Въ околицяхъ коксовыхъ, Connelsville, Pa. робота поправляе ся. Минувшого тыждня дымило ся 10,788 пецôвъ а выпалено 105,418 тонъ коксу. Коли почули за великій страйкъ майнерôвъ мѣсцевй робôтники, то и собѣ щось шепчуть на ухо.

— Такожь около 27,000 робôтниковъ при бѣлôй блясѣ мае вакаціи. Водились нарады надъ пôдвысшенемъ имъ платнѣ, але не прійшло до злагоды, длятого по всѣхъ замкненыхъ фабрикахъ росточне ся робити, ажь урегулюе ся платню пôсля новои скалѣ.

— Майоръ мѣста Чікаґо хоче выдати роспорядженє, щобъ робôтники занятй при публичныхъ роботахъ працювали лишь два дни въ тыждни. Тымъ способомъ хоче дати бôльше людямъ затрудненє.

— Соціяльна демократія мае въ тôмъ краю 349 товариствъ. Найбôльше ихъ есть въ станахъ Ohio и Indiana.

— 75 фірмъ Льондинскихъ запровадило въ себе 8 годинный день працѣ. Разомъ затрудняють около 7000 люда.

— Якъ машина вôдберае людямъ хлѣбъ, най послужить слѣдуючій примѣръ: Въ однôй фабрицѣ есть машина, котра при помочи 16 лѣтного хлопця зробить тôлько, якъ перше 6 мущинъ. Хлопцеви платить компанія $4. тыждневo, а робôтникамъ платило ся $9, разомъ $54. Грѣхъ то вопіючій о пôмсту до неба, такъ кривдити людей.

— Юнійнй ковалѣ въ Ню Йорку достають $3. денно при 10 годин. працѣ.

СМѢХЪ И ПРАВДА.

НА ПЛЕБАНІЙ.

Грицъ:—Прошу еґомосьця та чи неможь бы собѣ въ церкви закурити файку?

Еґомосьць: — Та чи ты здурѣвъ Грицю? Въ церкви курити?

Грицъ: — Та чомужь еґомосьць спѣвають „о еже посидѣти и покурити собѣ"? (пособити и покорити подъ нозѣ и т. д.)

НЕСПОДѢВАНКА.

— А то несподѣванка для тебе Ваню — каже панъ до слуги, котрого ѣмивъ, якъ той выпорожнювавъ бутельку вина въ пивници.

— Ой правда, що несподѣванка — каже Ваньо — я бо бувъ певный, що васъ пане нема дома.

— Якъ то? То твôй отець не жіе? А то вôдъ коли?

— Ой вôдъ не давна! Умеръ бѣдачиско зъ гризоты, же его повѣсили.

ВЪ ШКОЛѢ.

Учитель: „Грицю скажи менѣ якъ ся называвъ той, що выпровадивъ жидôвъ зъ неволѣ египецкои?"

Грицъ: „Моздзѣръ!"

Учитель: „Дурню оденъ! Мойсей, не моздзѣръ!" „А якъ называли ся тіи грѣшнй мѣста, котрй Господь Богъ въ гнѣвѣ казавъ спалити?"

Грицъ: „Я забувъ."

Михась: „Я знаю, пане професоръ!"

Учитель: „Но якъ?"

Михась: „Стодола и Комора."

А. „Чочо ты плачешь?"
Б. „Бо менѣ жена втѣкла."
А. „Вôй ся Бога! Не грѣшь и не плачь."

— Якъ ся твôй отець называе?

— Зъ переду Грицъ, а зъ заду Ходакъ.

Помоли ся разъ коли идешь на вôйну, два разы коли всѣдаешь на корабель, а три разы и то горячо, коли ся женишь.

Особлившій артистъ.

Малярѣ и рисовники, котрѝ въ браку рукъ, послугують ся ногами, не належать уже до рѣдкостей. Суть и такѝ люде безъ рукъ, що дуже гарно потрафять писати ногою. Одинокимъ однакъ случайомъ есть безъ сумнѣву безрукій артистъ Bartram Hiles, котрый послугуе ся въ мальованю и рисованю устами, уживаючи до впроваджения въ рухъ оловцѣвъ и пендзлѣвъ — варгъ и зубôвъ. Hiles уродивъ ся въ Bristol въ Англіи. Коли мавъ вôсѣмъ лѣтъ, переѣхавъ его трамвай, котрый поторощивъ ему обѣ рукѝ такъ, що мусѣли ему ажъ по рамена вôдтяти. — Родичѣ хлопця були то люде маетнѝ — вôдчувъ вôнъ проте подвôйно свое калѣцтво, тымъ бôльше, що здраджувавъ великѝ здôбности до рисункôвъ, а въ школѣ професоръ вчивъ его за дармно по-надъ приписанѝ годины. Хлопець впавъ тодѣ на гадку помагати собѣ въ рисованю устами. Зъ невиданою въ тôмъ вѣку вôдвагою и вытревалостію малый Hiles забравъ ся до працѣ и по двохъ лѣтахъ дôйшовъ найперше до того, що умѣвъ писати, потôмъ каліграфовати, а въ кôнци креслити зъ цѣлою свободою зовсѣмъ правильнѝ лініѣ. Немавъ еще одинайцять лѣтъ, коли въ школѣ звернувъ на себе загальну увагу учителѣвъ и товаришѣвъ удачнымъ выконанемъ рисункôвъ, того самого року дôставъ другу нагороду за рисунки. Заохоченый тымъ поводженемъ подавъ ся на кандидата до школы штукъ красныхъ и зôставъ принятый; маючи лѣтъ тринайцять зложивъ испытъ зъ дуже добрымъ успѣхомъ до школы технічнои, а въ шѣснайцятôмъ роцѣ житя мавъ уже ученикôвъ. Его гарнѝ рисунки на выставѣ штукъ красныхъ въ Bristol, рѣшили о его будучнôй судьбѣ. Одинъ любитель набувъ ихъ за досить высоку цѣну, мѣсецевѝ письма згадали о тôмъ, заинтересували ся загально молодымъ артистою, незрôвнано талантовитымъ и въ такъ незвыклый спосôбъ працюючимъ; одержавъ кôлька замовлень, котрѝ запевнили ему бытъ. Тогдѣ мôгъ здѣйснити свои мріи: поѣхати до Льондону и до Парижа. Працюючи дальше невтомимо, одержавъ срѣбнѝ и бронзовѝ медалѣ, грошевѝ нагороды на выставахъ и конкурсахъ, а всѣ вакаціи перебувавъ въ музеахъ и галеріяхъ, досконалячи ся въ своѣй штуцѣ и образуючись зъ кождымъ рокомъ. Послухавши рады знатнѣйшихъ людей, посвятивъ ся спеціяльно штуцѣ декорацій-нôй и въ тôмъ напрямѣ есть перворяднымъ артистою.

Bartram Hiles есть нынѣ однымъ зъ наймоднѣйшихъ малярôвъ въ Англіи. Королева Викторія и княгиня Валіи купують его образы, илюстрованѝ письма репродукують его мотивы декорацій-нѝ, перворяднѝ фірмы меблѣвъ зголошують ся до него по взоры. Творы его вôдзначають ся надзвычайною чистотою рисунку и дуже гарнымъ кольоритомъ. — Ось до чого доводить вытревалôсть и праця!

Де-що цѣкавого.

— Въ Филядельфіи есть 16,301 вдôвцѣвъ. а 51,761 вдовиць.

— Найдовшѝ мосты на свѣтѣ суть: въ Montreal въ Канадѣ мае довготы 8,701 стôпъ; въ Broklyn „Suspension Bridge" мае 5989 стôпъ довготы; въ Россіи на Днѣпрѣ 4213 стôпъ; въ New Havre de Grace 6000 стôпъ; въ Homstead коло Pittsburg-a 5300 стôпъ. Найбôльшій мôстъ е въ Хинахъ, е вôнъ 23 тысячь стôпъ довгій, а 70 стôпъ широкій.

— Найглубшѝ мѣсця въ моряхъ выносять: въ Океанѣ спокôйнôмъ (Pacific Ocean) 4252 ярдôвъ; въ Атлятнику 4026 ярдôвъ; въ Океанѣ индійскôмъ 3658 ярдôвъ; въ мори середземнôмъ 1476 ярдôвъ; въ Адріятику 45 ярд.; въ Балтику 43 ярдôвъ.

— Въ Ню Йорку умерло минувшого року 41,650 осôбъ. На ударъ солнѣчный 765.

— Парижскѝ полѣцаѣ заосмотренѝ електричными пасками, котрѝ кидають свѣтло на 150 стôпъ далеко.

— Въ Англіи забили гусь, що мала два серця. Одно було на лѣвôй сторонѣ на звычайнôмъ мисци, а друге пôдъ нимъ.

— Всѣхъ христіянъ на свѣтѣ е 492 міліоновъ 865 тысячь, а зъ тыхъ найбôльше католикôвъ бо 223 и пôвъ міліонôвъ, потôмъ протестантôвъ 150 міліонôвъ, а православныхъ 98 міліонôвъ.

— Поганъ е 1 біліонъ 6 міліонôвъ, а зъ нихъ найбôльше вызнавцѣвъ Буды (въ Азіи) бо е ихъ надъ 430 міліонôвъ. Всѣхъ жидôвъ на свѣтѣ е 6½ міліона.

— Читай „Свободу", та и заплати за ню.

— Патріоты, записуйтесь до товариства, котре взяло собѣ за задачу пôдпирати хлопскій рухъ въ Галичинѣ! Вже щось 150 молодыхъ патріотовъ зголосило ся до секретаря „Р. Н. С." Пôдпираймо, записуймо ся, бо то свята справа.

— Масла и яецъ найбôльше зъупотребляють въ Англіи. Она не гôдна для себе достарчити.

— Высше 6000 розмаитыхъ рослинъ до ѣдженя плекають будь то фармеры будь огородники.

— Если кого не любишь, не повиненъ-есь говорити о нѣмъ.

— Если хочешь довѣдати ся вôдъ сплетня тайны, то не допытуй ся о ню.

Молись, трудись, учись, до „СОЮЗА" запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ серцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, „СВОБОДУ" читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, въ процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, тôлько грôшь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скиньтесь по центови. Се не забувайте! . . . Буде зъ васъ.